

Peter C. Meijer

INTERESSANT NIEUWS VAN HET EUROBIRNET IN JANUARI EN FEBRUARI 2002. Nummer 32.

Toename van gestrande Kleine Alken
Russell Slack schrijft op de website van BirdGuides een artikel over Kleine Alken (<http://www.birdguides.com/birdnews/articles/dovekie.asp>). Kleine Alken (*Alle alle*) broeden voornamelijk binnen de Poolcirkel. Op Groenland, Spitsbergen en Jan Mayeneiland liggen belangrijke kolonies. De zuidelijkste broedplek ligt op Noord-IJsland. In de winter drijven ze mee op de stromen tussen het drijvende pakij van de Barentszee tot aan Newfoundland. Ondanks de grote aantallen blijft het zien van een Kleine Alk in de Noordzee iets bijzonders. Als wij goed de weerkaart in de gaten houden en onmiddellijk in de benen komen als de wind gunstig is, dan is er kans op deze kleine zeevogel waar te nemen. Ze trekken dan in enkele uren of soms zelfs enkele dagen in kleine groepjes langs de kust.

Bij sterke storm raken Kleine Alken uit het noordelijke deel van de Oceaan soms zo sterk op drift, dat zij verongelukken en dan zijn ze zowel aan de kust als in het binnenland te vinden. De 'Avifauna van de Nederlandse Provincie Limburg' (Publicatie Natuurhistorisch Genootschap Limburg, N. 15 (1964 tot 1965) noemt bijvoorbeeld twee gevallen in Tegelen (op 25 november 1959 dood gevonden) en een levend dier in Posterholt (13 oktober 1991). Zo af en toe zijn er invasies, zoals bijvoorbeeld in 1990, 1995 en 1996. Dan vindt men Kleine Alken dood aangespoeld of zeer verzwakt aan de kust. Ook dan is er een toename van meldingen uit het binnenland. De hypothese bij dit onregelmatig verschijnen is als volgt. De sterke stormen in hun wintergebied maken het de vogels onmogelijk aan voldoende voedsel te komen. Zij leven van zoöplankton en door de sterke beweging van het water zakt dit plankton naar onbereikbare diepten. Gebrek aan voedsel stimuleert het vertrek

Af en toe zijn er invasies van Kleine Alken. Men treft dan hogere aantallen van aangespoelde of verzwakte exemplaren aan op de kust en er komen meer meldingen uit het binnenland dan gewoonlijk.

Foto: Ruud E. Brouwer.

naar elders. Of misschien is het een combinatie van allerlei factoren. Het is lastig aan voedsel te komen en de sterke winden helpen de Kleine Alken gemakkelijk andere plekken met voldoende voedsel te zoeken. Veel beschutting kunnen ze niet vinden en ook dat stimuleert tot het zoeken naar andere gebieden.

Het aantal waarnemingen van Kleine Alken aan het eind van 2001 nam toe en misschien blijkt er weer een invasie geweest te zijn. Wim Vader uit Tromsø verheugt zich over de toename van de uren daglicht na de winternacht. Hij meldt dat er veel Kleine Alken door de storm naar het land zijn gedreven gedurende de eerste januariweek. Ze kwamen in de sneeuw terecht en ze moesten worden geholpen weer naar zee te gaan. Door hun kleine vleugeltjes zijn ze kennelijk niet in staat zichzelf te redden. Wim schrijft dat hij gebeld werd door iemand die op 130 km van een Noors fjord vandaan woonde en een Kleine Alk had gevonden. Veel zullen er wel omgekomen zijn.

Op zaterdag 2 februari 2002 zagen Marcel Capello, Alain Kind, Ies Goedbloed, Jan van den Bosch en Gerard Troost's morgens bij Breskens elf Kleine Alken de Westerschelde op vliegen. Ook was er nog één ter plaatse te bewonderen en vloog er één de Westerschelde in noordelijke richting op. 's Middags meldde Sander Lilipaly ook nog één Kleine Alk. Tot dat

moment was er bij Breskens ooit één Kleine Alk gemeld. Terecht spreken deze waarnemers van een bijzondere ervaring. Let u op het jaaroverzicht in 'Dutch Birding' of op artikelen in het tijdschrift van de Zeetrekwaarnemers.

Historie en vogels

In een vorige aflevering was ik lyrisch over het prachtige boek Maleo, geschreven door Marc Argeloo, dat over de Grootpoothoenders in Indonesië ging. Marc verwijst daarin naar het reisverslag geschreven door Alfred Russel Wallace. Ik heb dat boek gevonden en ook dit is een boek dat heel plezierig te lezen is. Er is een vertaling door Rood Rook 'Het Maleise eilandenrijk', uitgeverij Atlas, Amsterdam/Antwerpen (1996). De oorspronkelijke versie 'The Malay Archipelago' verscheen in 1869 bij Macmillan and Company te Londen.

De reden waarom ik dit zo uitvoerig meld, heeft te maken met de vraag van Wim Veraghtert uit België. Vorig jaar vroeg hij welk optisch materiaal er in de negentiende eeuw werd gebruikt. Al lezend realiseer ik mij dat Wallace bij zijn standaarduitrusting nooit een kijker noemt. Wel het geweer en daarmee worden allerlei vogelsoorten geschoten. Natuurlijk is het vreselijk om dit te moeten lezen. Zeker als het om inmiddels zeer zeldzame

of soms uitgestorven soorten gaat. Bovendien schrijft Wallace zeer zinnige zaken over de kansen op het verdwijnen van diersoorten door de mens en zijn economische ontwikkeling. Ook is het interessant te lezen hoe hij de Nederlanders prijs om hun aanpak bij het koloniseren van dit eilandengebied. Wim Veraghtert heeft een en ander gevonden naar aanleiding van zijn vraag. Hij schrijft: 'Ik was een beetje verbaasd, toen ik las dat de Engelse reiziger William Burchell in 1820 al een telescoop gebruikte om gieren te observeren. Het bleek dat hij niet de enige was die dit deed. Meer informatie vinden we in het artikel van A.L. Hollerbach 'Of Sangfroid and Sphinx Moths: Cruelty, Public Relations, and the Growth of Entomology in England, 1800-1840' (Kuklick, H., Kohler, R.E. eds, Science in the Field, (Osiris Volume 11), 1996, bladzijde 201-220). Enkele bladzijden gaan ook over de ornithologie. Daaruit blijkt dat 'vogelaars avant la lettre' als John Dovaston, Charles Waterton en Edward Blyth wel gebruik maakten van een telescoop. Het zal nog jaren duren vooraleer optisch materiaal tot de basisuitrusting van de ornitholoog gaat behoren. Hollerbach schrijft dat het zeker tot 1880 duurde, voordat men overging op de verrekijker. Instructies uit die tijd drongen erop aan een eerste klas verrekij-

File Edit View Favorites Tools Help

Back Forward Stop Home Search Favorites Media Print

Address <http://www.birdguides.com/birdnews/articles/dovekie.asp> Go Links

news products video library book shop rarities about us links support home

BIRGUIDES

Latest Questions Submit Search Photos Articles New Date Web Filter Email Alert Sites My details Sitemap Subscribe

Your sightings: 00000 350444

Exceptional Displacement of Little Auks into the North Sea

The Little Auk's breeding range is almost entirely restricted to the high Arctic, with birds wintering exclusively amongst the cold currents of the broken pack-ice from the Barents Sea westwards to Newfoundland. It is often quoted as being the most abundant seabird of the North Atlantic, with, for example, 10-15 million pairs estimated on Spitzbergen alone.

22View [0] <http://www.birdguide...>

De pagina van BirdGuides met een verhaal van Russel Slack over Kleine Alken.

ker of telescoop te gebruiken. De oorzaak hiervoor ligt in een diepgewortelde jachttraditie. David Allen stelt dat 'de kwaliteit van toneelkijkers en zak-telescopen zeer goed was'. Ze zouden zo voor de vogelstudie kunnen worden gebruikt. Diegenen die echter vogels verzamelden, hadden meer aanzien als zij de dieren in het veld hadden geschoten. Jagen was vanzelfsprekend. Het was een sport en werd bovendien nog gezien als een nuttige sport, want de jager-verzamelaar was ervan overtuigd dat hij bijdroeg aan de vooruitgang van de wetenschap. Levaillant, Swainson, Gould en anderen verkozen het geweer boven de kijker. Coenraad J. Temminck (1778-1858) is een bekende verzamelaar uit Nederland. J.A. Suzanna schrijft in 1858 over hem: 'Temminck's jagtliefhebberij bepaalde zich niet tot het schieten van wild voor den disch; hij maakte ze tevens dienstbaar aan zijne studie. Met dit doel bezocht hij vaak onze zeestranden en het zoogenaamde Eijerland op het eiland Texel. Het was mij eene verrassing, hem in 1837, op den hoogen dijk, met jagtgeweer en weitsas te ontmoeten, den weg nemende naar Cocksdoorp, met de vlugheid eens jongelings, niettegenstaande hij toen reeds een zestigjarige was'.

Handboekjes voor verzamelaars leggen niet uit hoe je een vogel moet schieten, wel hoe je ze moet prepareren of opzetten. Hollerbach schreef dat men er gewoon van uitging dat de zoöloog reeds de noodzakelijke vaardigheden bezat om het geweer te hanteren. Dat gold zelfs voor kolibries. De zoöloog had dan faam als een overigens goede jager. Ik geniet van het boek geschreven door Wallace, maar bij de passages waarbij geschoten wordt, krijg ik toch even neigingen het boek te lijf te gaan. Het is een lijvig boek, ruim 670 pagina's.

Good shot

Dat zei men toen Eddy Treytel op 15 november 1970 een Kokmeeuw raakte met het uittrappen van een voetbal. De opgezette vogel staat in de prijzenkast van Feyenoord. Kort na Nieuwjaar ontvingen wij het bericht dat een Korhoen geveld was door een vuurpijl. Enkele dagen later kwam het echte verhaal. 'De buurman'

haalde een Korhaan uit zijn vriezer, warmde deze op in de magnetron en schroeiende met een aansteker de veren van het dier. Hij gooide de vogel over het dak van het huis van zijn bureu. Die waren buiten en genoten van het vuurwerk in de nieuwjaarsnacht. Toen zij de vogel in hun tuin zagen vallen, konden zij niet anders bedenken dan dat het dier gesneuveld was bij het verdrijven van het oude jaar.

Zo'n belevenis vertel je rond en zo kwam deze ook in diverse Noorse kranten en in het tv-nieuws, totdat de waarheid daar in het noorden van Noorwegen aan het licht kwam. Aldus meldt Eddy Chapman, kennelijk nog nagenietend van de mop. Guus van Duin zag eens dat een Witte Kwikstaart door een golfbal werd gedood. Vanuit Australië, waar de halve finale herendubbel in het Australian Open Tennistoernooi wordt gespeeld, komt het bericht dat Michel Llundra met zijn bal een zwaluw raakte. Het dier viel dood neer. De commentator meldde dat er boven en rond het veld veel insecten vlogen. Daardoor zijn er ook veel zwaluwen. Welke soort zwaluw het was, is niet bekend.

Bij een cricketmatch in Engeland kwamen enkele jaren geleden een Huismus en een postduif om. Ook zij werden door een bal getroffen. De Huismus is opgezet en werd in de prijzenkast van Lords Cricketclub geplaatst. De postduif werd op Elland Road getroffen en tijdens een staande ovatie van het veld gedragen. Een en ander volgens Anthony Disley en Andrew Fuller uit het Verenigd Koninkrijk. De vader van John Sullivan heeft een nog sterker verhaal. Een veldspeler in East Preston (Sussex) greep tijdens een wedstrijd een zwaluw in plaats van een honkbal.

Slechtvalken

Aan diverse gebouwen heeft men nesten geplaatst om Slechtvalken tot broeden uit te nodigen. Daarbij zijn er webcams om een en ander te volgen. Sjaak Witteveen geeft er een paar: <http://www.kodak.com/US/en/corp/features/birdcam2001/index.shtml>, <http://www.dnr.state.oh.us/wildlife/resources/falcon/columbus/falcons.html> en <http://www-ext.rozhlas.cz/sokoli/english/#>. Kennelijk willen Slechtvalken zich best aanpassen aan de stedelijke omgeving. Een manier om tamme

duiven in toom te houden? Tim van Nus reageert op het mailtje over de Slechtvalken. Hij verwijst naar de Slechtvalkwerkgroep is. Zij telden vorig jaar acht broedgevallen. Al deze gevallen betroffen vogels in nestkasten aan gebouwen. Het is zeker niet hun wens overal nestkasten op gebouwen te plaatsen. Lees daar meer over in de Slechtvalkennieuwsbrief, of vraag het aan Jan van Dijk: (e-mail: jwhvdijk@wx.nl).

Eet geen 'ampelopoulia'!

In een Grieks restaurant 'Karpasia' in Edmonton (Londen) bestelde John Girdley een bord 'ampelopoulia'. Dit blijken Zwartkopjes te zijn die met een lijmstok zijn gevangen in het noorden van Cyprus. Volgens de eigenaar komen ze uit het dorp Karpasi.

Vogeltrekstation

In aflevering 21 van het Vogeljaar 48 (3), bladzijde 128, schrijft Rinse Wassenaar van het Vogeltrekstation mij in een reactie dat er wordt nagedacht over het maken van een website. Holmer Vonk heeft deze inmiddels geproduceerd. Wie kijkt op <http://www.vogeltrekstation.nl>, vindt hier een informatieve website over de vogeltrek en uiteraard over het ringen van vogels. U vindt de doelstellingen van het Vogeltrekstation en wat het ringen van vogels inhoudt. U kunt een formulier downloaden om een gevonden ring te melden. Ook worden de soorten ringen beschreven. Kleurringen zijn te vinden via een link naar de website van Dirk Raes. Allerlei gegevens over ringen van kweekvogels zijn er te vinden. Kortom een belofte die waargemaakt is en die wij zeer kunnen waarderen. Daarmee is in ieder geval de mogelijkheid geopend actuele en historische gegevens weer te geven, zodat de geïnteresseerde vogelaar zijn hart op kan halen.

Deze pagina van Kodak is een van de voorbeelden van plaatsen met informatie over Slechtvalken op internet.

Haagse Vogelaars

Die zijn er in met allerlei interesses en organisaties. Een heel bekende fotograaf is Frans Kooijmans, zaliger. Hij legde de eerste Vorkstaartmeeuw in Nederland op foto vast. Andere vogelaars, die tevens lid van de Club van Nederlandse Vogelkundigen waren, zijn Jan Kist, Karel Bezemer, de gebroeders Tinbergen en Bik Tekke. Zij spreken met de nog levende Fred Wilmink en Jan Regeer tot de verbeelding van de vogelaars die zich ook met de herkenning van soorten bezig houden. Voor die groep heeft webmaster Vincent van der Spek de website <http://www.vwgdenhaag.nl> gemaakt. Op de site staat ook de Duitse ornitholoog Peter Simon Pallas (1741-1811) genoemd. Deze ging in 1760 naar de Universiteit van Leiden om daar op negentienjarige leeftijd zijn doctorsbul te halen. Hij maakte aantekeningen van de vogels in Den Haag en omstreken. Webmaster Vincent van der Spek hoopt dat velen via deze site zullen genieten van al hetgeen de vogeltrek in het Haagse te bieden heeft en dat is veel. Onder de 'knop' gebieden wordt uiteengezet op welke plekken u moet zijn. De pretpier in Scheveningen is op bepaalde tijden voor vogels zeer interessant, evenals de op een na hoogste duintop, die 'De Vulkaan' is gedoopt vanwege zijn vorm. Onder de kop 'Gallery' hoopt

Vincent in twee afleveringen de foto's van Frans Kooijmans te kunnen presenteren. Vanuit de presentaties in de vergaderingen van de Club van Nederlandse Vogelkundigen weet de auteur van dit artikel dat deze foto's zeer de moeite waard zijn, mede doordat ze uniek zijn uit een periode waarin nog niet zo veel mensen fotografeerden. U vindt er verslagen en artikelen, waaronder een verslag van de invasies van het Steppenhoen (*Syrhaptes paradoxus*). Heel boeiend. Via de knop 'links' komt u bij alle websites die iets met de vogeltrek in Nederland te maken hebben. Als ik dit schrijf is het eind februari en de kriebels komen en die worden in ieder geval versterkt door deze website. Ik moet eropuit! De vogelbeschermers in Den Haag hebben ook een eigen site: <http://www.haagsevogels.nl>. Daar vindt u de verslagen van hun activiteiten. Door inzet van hun leden is de publicatie 'Avifauna van Den Haag en Omstreken' tot stand gekomen. Zie de bespreking in het Vogeljaar 49 (6) pagina's 281 en 282. Verdere informatie bij Tom Loorij, telefoon (070) 386 59 26. E-mail: tomloorij@cs.com.

Andere interessante websites:

Een site met geluiden van vogels is te vinden op: <http://wpbs.ifrance.com/wpbs>. Alles over de ringen van Witbuikrotganzen op: <http://>

De Vogelwerkgroep Den Haag geeft op haar website onder andere interessante informatie over vogelherkenning.

www.sovon.nl/wavo/witbuikrotgans.html en ook op <http://satellit.dmu.dk>, waar ook het ringprogramma en zelfs informatie over Witbuikrotganzen met zenders is te vinden. Spreek de Grote Ivoorsnavelspecht (*Campephilus principalis*) ook tot uw verbeelding? Er zou nog maar één exemplaar zijn op Cuba. Een team van zes vogelaars zocht gedurende dertig dagen in januari en februari 2002 in de staat Louisiana in de Verenigde Staten naar mogelijke exemplaren van deze soort. Er werden geen vogels gevonden, maar wel is er mogelijk een geluidsopname van de soort opgenomen in het beschermde gebied bij de Pearlrivier. Ook vond men er bomen, waarvan de bast was getrokken. Dit is een manier van voedsel zoeken die deze spechtensoort toepast. Ook zijn er spechtenholen gevonden die recent waren uitgehakt in bomen. Helaas werd de vogel zelf niet gezien. Het lijkt aannemelijk dat er kennelijk toch nog ergens enkele exemplaren van deze zeer schaarse soort zijn. Een volgende expeditie moet dit duidelijk maken. Kijk voor meer informatie en de geluidsopnamen op: <http://www.ivorybilledwoodpecker.com> of op <http://www.zeiss.com>.

Reacties van lezers:

Voordat ik zelf het Vogeljaar 49 (6) heb ontvangen, krijg ik al een reactie van Frank Warendorf uit Amsterdam. Hij schrijft: 'Naar aanleiding van het stukje 'Inktvis eet Jager' in aflevering 30 van deze rubriek is het mogelijk dat ik iets soortgelijks heb meegemaakt. In Amsterdam broeden Pimpelmezen vaak in ventilatieroosters die aan de buitenkant uit niets meer bestaan dan spleten tussen bakstenen. Vorig jaar vielen er nog erg jonge mezen uit zo'n nest. Het was onmogelijk om ze terug te zetten. Ik heb ze toen onder een infraroodlamp gezet en rupsen van de Stippelmot

(*Yponomeuta padella*) gevoerd. Deze waren toen in overvloed aanwezig. Enkele uren later waren de Pimpelmezen dood. Ze aten de rupsen levend op. Ik voerde de rupsen via het zijden draadje dat de rupsen produceren. Als ik de jongen zó een rups voorhield gingen de snaveltjes open. Ik denk nu dat ik de rupsen eerst dood had moeten maken. In het insectenboek dat ik raadpleegde staat niet dat ze giftig zijn. Misschien hebben ze zich door de maagwand naar buiten weten te werken?' Een interessante waarneming en vraag. Wie het weet, mag het zeggen.

Mocht u mij op zaken willen attenderen of naar aanleiding van bovenstaande reageren:

■ P.C. Meijer, Bakboordlaan 3, 3448 KG Woerden. Telefoon: (0348) 43 19 05; fax: (0348) 43 02 16. E-mail adres: meijerpc@worldonline.nl.

Peter Meijer's website vindt u op: <http://members.tripod.com/pcmeijer/index.html>. De homepage van 'het Vogeljaar' vindt u op: <http://www.vogeljaar.nl>. Wie op reis wil met 'het Vogeljaar' kijkt op: <http://www.ecotourist.demon.nl>.

Gaten uitgehakt door de Grote Ivoorsnavelspecht. Foto: David Luneau.

Van de redactie

In 'het Vogeljaar' jaargang 50, nummer 1 schreef Peter Meijer, namens de redactie, een oproep aan de lezers met het verzoek hun mening te geven over de rubriek Veldwaarnemingen. Het verheugt ons dat er op deze oproep goed is gereageerd. Wij ontvingen diverse brieven en een aantal lezers reageerden door een bericht te sturen per e-mail. Verscheidene lezers maakten daarbij van de gelegenheid gebruik om ook hun mening te geven over de lay-out van 'het Vogeljaar' dat, voor het eerst in vele jaren, met ingang van de huidige jaargang tamelijk ingrijpend vernieuwd is. Zoals wel te verwachten was, waren de meningen verdeeld, maar een duidelijke meerderheid was enthousiast over de invoering van kleurenfoto's en illustraties in het blad. Van de rubriek Veldwaarnemingen vonden sommige lezers dat deze rubriek overbodig was, maar er waren ook lezers die aangaven als eerste naar deze rubriek te zoeken. Hoewel deze rubriek in dit nummer van 'het Vogeljaar' nogmaals ontbreekt, zullen we in de toekomst zeer waarschijnlijk wel doorgaan met het publiceren van waarnemingen. Wel zal dan de opzet van de rubriek worden aangepast en er zullen dan ook andere criteria voor de selectie van waarnemingen worden gehanteerd. Binnenkort zullen wij het al dan niet voortzetten van deze rubriek en de overige suggesties die wij van lezers ontvingen over de opmaak en over de inhoud van 'het Vogeljaar' bespreken en in komende nummers, waar nodig en voor zover mogelijk, verbeteringen doorvoeren.

Het is goed te constateren dat onze lezers zich betrokken voelen met 'het Vogeljaar'. De opmerkingen die wij hebben ontvangen, helpen ons 'het Vogeljaar' nog aantrekkelijker en interessanter te maken. Meer suggesties voor verbeteringen, maar vooral ook nieuwe bijdragen, zoals artikelen en interessante ervaringen met vogels, nieuwsberichten en dergelijke, blijven echter altijd welkom.

In 'het Vogeljaar' daar lees je alles over vogels! Rob Kole